№6/2026

ADPI
Ilmiy xabarnomasi

ISSN 2181-4309

FUTUROLOGIK KO'NIKMALARNING PSIXOLOGIK ASOSLARI

Nishonov Nodir Alimjanovich
"TURON" Universiteti Andijon kampusi

Annotatsiya.
Halqaro amaliyotda "Soft skills" va "Hard skills" ko'nikmalari global va futurologik ko'nikmlarga aylanmoqda. Chunki, global ekologik muammolar, migratsiya masalalari, etnik masalalar, madaniyat chegaralarining "yuvilishi", turli sivilizatsiyalarning kesishuvi, zamonaviy mehnat bozoridagi talab va takliflar, insoniyatning keying taqdiri haqidagi ilmiy metodologik qarashlar ushbu ko'nikmalarning ahamiyatini yanada mustahkamlamoqda. Insoniyat oldida turgan muammolardan biri "Insoniyatning keyingi taqdiri qanday kechadi ?" deb atalgan savol nafaqat ta'lim tizimining balki butun boshli mamlakatlarning shu yo'nalaishdagi strategik rejalarini ishlab chiqishiga sabab bo'lmoqda. Futurologik ko'nikmalar "yumshoq ko'nikmalar " da bo'lgani kabi sun'iy intellekt tizimi o'zida mujassam qilishi mushkul bo'lgan ko'nikmalarni o'zida aks ettiradi va inson omilining kelajakdagi poztsiyasini belgilab beradi. Kelajakni rejalashtirish va bashorat qilishda ham inson omili, ya'ni tizimli fikrlash va noaniqlik sharoitida qaror qabul qilish yetakchi rol o'ynaydi. Har ikki turdagi ko'nikmalar ham insonni texnologiyalardan ustun qiluvchi "noyob vosita" vazifasini bajaradi. Nega aynan ushbu ko'nikmalarni robotlashtirib bo'lmaydi va ularning nerv-fiziologik asoslarini aynan qaysi psixologik jarayonlar tashkil etishini ushbu maqolada yoritib o'tamiz.

Kalit so'zlar:
futurologiya, futurologik ko'nikmalar, antisipatsiya, intuitsiya, prognos, bashorat, soft skills, moslashuvchanlik, sun'iy intellekt.

Аннотация.
В международной практике «мягкие навыки» и «жесткие навыки» становятся глобальными и футурологическими навыками. Глобальные экологические проблемы, миграtsионные вопросы, этнические проблемы, «размывание» культурных границ, пересечение различных цивилизатsий, требования и предложения на современном рынке труда, а также научные методологические взгляды на будущее человечества еще больше усиливают важность этих навыков. Одна из проблем, стоящих перед человечеством, - это вопрос «Какова будет будущая судьба человечества?». Этот вопрос заставляет не только систему образования, но и целые страны разрабатывать стратегические планы в этом направлении. Футурологические навыки, как и «мягкие навыки», отражают навыки, которые трудно воплотить системам искусственного интеллекта и которые определяют будущее положение человеческого фактора. В планировании и прогнозировании будущего человеческий фактор, то есть системное мышление и принятие решений в условиях неопределенности, играет ведущую роль. Оба типа навыков служат «уникальным инструментом», дающим людям преимущество перед технологиями. В данной статье будет рассмотрено, почему эти навыки не могут быть роботизированы и какие психологические процессы лежат в основе их нейрофизиологической базы.

Ключевые слова:
футурология, футурологические навыки, предвидение, интуиция, прогнозирование, предсказание, soft skills, адаптивность, искусственный интеллект.

Abstract.
In international practice, "soft skills" and "hard skills" are becoming global and futuristic skills. Global environmental issues, migration issues, ethnic concerns, the blurring of cultural boundaries, the intersection of various civilizations, the demands and offers of the modern labor market, as well as scientific methodological views on the future of humanity, further enhance the importance of these skills. One of the problems facing humanity is the question: "What will be the future destiny of humanity?" This question compels not only the education system but also entire countries to develop strategic plans in this direction. Futuristic skills, like "soft skills," reflect skills that are difficult for artificial intelligence systems to implement and that determine the future position of the human factor. In planning and forecasting the future, the human factor-that is, systems thinking and decision-making under conditions of uncertainty-plays a leading role. Both types of skills serve as a "unique tool" that gives people an advantage over technology. This article will examine why these skills cannot be robotized and the psychological processes underlying their neurophysiological basis.

Keywords:
futurology, futurological skills, foresight, intuition, forecasting, prediction, soft skills, adaptability, artificial intelligence.

Kirish. Bugungi kun voqeligini ifodalovchi eng asosiy xususiyat - bu shiddatli o'zgarishlar va yuqori darajadagi noaniqlikdir. Sun'iy intellektning shiddat bilan integratsiyalashuvi, mehnat bozori transformatsiyasi va global jarayonlar zamonaviy insondan nafaqat bugungi kunga moslashishni, balki kelajakni oldindan ko'ra bilish va uni shakllantirishni talab qilmoqda.

Shu sababli, zamonaviy psixologiya fanida **futurologik ko'nikmalar** (kelajakni rejalashtirish, prognoz qilish, unga psixologik tayyor turish va strategik qarorlar qabul qilish

layoqati) alohida tadqiqot obyektiga aylandi. Futurologik ko‘nikmalar shunchaki "kelajakni bashorat qilish" emas, balki shaxsning o‘z hayotiy yo‘lini ongli ravishda psixologik loyihalashtirish jarayonidir va bu loyihalash jarayonida inson psixikasida ma’lum bir murakkab jarayonlar kechadi. Bu psixologik jarayonlar qadim-qadimdan urf-odatlar, maqollar, matallar va dostonlar ko‘rinishida, ulardagi qahramonlarda kechayotgan “ichki tug’yonlar” ko‘rinishida tasvirlab kelingan. Oldindan his qilish, oldindan bilish, tuyish ilmi hisoblanib bu ilm, odatda, ilmiy salohiyati yuqori bo‘lgan insonlarda kuchliroq, oddiy insonlarda esa soddaroq ko‘rinishda namoyon bo‘lgan.

Asosiy qism. Yurtimizda amalga oshirilayotgan izchil islohotlar tizimni raqamlashtirish asnosida raqamli kelajakka yo’l ochib, sud-huquq, iqtisodiyot, tibbiyot, ta’lim sohasidagi amaliyotlarning qulayligini yanada oshirmoqda. Raqamli erada har bir ma’lumotning tizimda namoyon qilish imkoniyati mavjud manbaalarning raqamli egizaklarini yuzaga keltirmoqda. Bu albatta ilm-fan taraqqiyoti, iqtisodiyotning yangi bozor shakliga o’tishi, ma’lumot olishning qulayligi, onlayn rivojlanish imkoniyatini ortishi bilan xarakterlanadi. Ammo psixologiyada XIX asrning boshidan boshlangan bu jarayon (“Hamma psixologik jarayonlarni o’lchash mumkin” g’oyasi) o’zining mohiyatan bir qancha o’ziga hos qarama-qarshiliklariga ega. Inchunun, inson psixologiyasi hamisha hissiyotlar, qarashlar, yumor va hazil-mutoyibaga asosiy urg’uni beradi. Bunga misol **ATR Intelligent Robotics and Communication Laboratories** (Xalqaro ilg‘or telekommunikatsiyalar tadqiqot instituti) Kyoto shahridagi supermarketlardan birida o‘tkazgan eksperimenti bilan izohlash mumkin [1].

Albatta ruhiyat o’zining nafis chegaralari va mustahkam prinsiplari bilan ham o‘ziga hos. Shuning uchun ham ruhiy olamning chegaralarini anglash biroz murakkab. Inson ruhiyati o‘tmishni anglagani kabi kelajakni ham his qila olish ko‘nikmasiga ega bo‘lib, buni turli ilmiy adabiyotlarda “intuitsiya”, “antisipatsiya”, “bashoratgo‘ylik”lik kabi tushunchalar bilan yoritilib kelinadi.

Intuitsiya (lotincha *intueri* – “sinchkovlik bilan qarash”, “ichki nigoh”“) - bu voqea va hodisalarning mohiyatini mantiqiy tahlilsiz, dalillarni isbotlamasdan va ongli ravishda fikrlamasdan turib, to‘g‘ridan-to‘g‘ri, birdaniga anglash (his qilish) qobiliyatidir [2]. Xalq tilida buni ko‘pincha **„oltinchi tuyg‘u“** yoki **„ichki ovoz“** deb ham atashadi.

Intuitsiya (lot. intuitio - sinchiklab qarayman) - haqiqatni dalil bilan isbotlamasdan, bevosita fahm-farosat bilan anglab olish qobiliyati [3, B. 88].

“Intuitsiya - bu aniq mantiqiy va ongli fikrlash zanjirisiz, miyaga o‘z-o‘zidan, deyarli hech qanday kuch sarflamasdan keladigan fikrlar yoki qarorlar qabul qilish jarayonidir. Bu miyaning yashirin patternlarni (takrorlanuvchi qonuniyatlarni) bir lahzada tanish qobiliyatidir” [4, B. 512].

“Intuitsiya - bu ongsiz va tezkor tarzda sodir bo‘ladigan, axborotlarni yaxlit bog‘lash (holistic associations) natijasida yuzaga keladigan va o‘zida kuchli hissiy zaryadni (affectively charged judgments) tashiydigan afzalliklarni aniqlash yoki baholash hukmidir” [5, B. 33-54].

“Intuitsiya - bu miyadagi barcha ma’lumotlarni tahlil qilishga vaqt yoki imkoniyat yetarli bo‘lmagan sharoitda, evolyutsion va hayotiy tajribaga tayangan holda eng kerakli bitta-ikkita faktga asoslanib, lahzalarda to‘g‘ri qaror topish qobiliyatidir (evristika)”[6, B. 288].

Yuqoridagi ilmiy va konseptual ma’lumotlardan kelib chiqib aytishimiz mumkinki, intuitsiya bu - insonning o‘tmishdagi yashirin (ong osti) tajribalari va ko‘nikmalariga tayangan holda, duch kelingan vaziyatni yoki muammoning yechimini hech qanday mantiqiy tahlillarsiz va bosqichma-bosqich isbotlarsiz, bir lahzada ongsiz ravishda to‘g‘ridan-to‘g‘ri anglash va his

qilish qobiliyatidir. Intuitsiyaning futurologik ko‘nikmalarga bog‘liqligi - zamonaviy kognitiv psixologiya va kelajakni loyihalash (futures literacy) sohasidagi eng qiziqarli o‘zaro aloqalardan biridir. Bu ikki tushuncha bir-biri bilan uzviy bog‘liq bo‘lib, biri ikkinchisini to‘ldiradi va kuchaytiradi.

Antisipatsiya (lotincha *anticipatio* –“oldindan quvib yetish”, “muddatidan oldin tasavvur qilish”) - bu inson ruhiyatining, ongining va organizmining voqealar rivojini, o‘z harakatlari oqibatini yoki kutilayotgan vaziyatlarni oldindan ko‘ra bilish, his qilish va ularga oldindan tayyor turish qobiliyatidir.

“Anticipatsiya - bu inson organizmining ma’lum bir vaziyatni oldindan sezishi hamda harakat (jismoniy yoki sensorli) real amalga oshishidan oldin uning natijasini ongda tasavvur qila olish qobiliyatidir” [7, B. 616].

“Anticipatsiya - bu kutilayotgan, bo‘lajak voqea va hodisalarga nisbatan ma’lum bir vaqt-makon ilgarilashi (operatsiyalarni oldindan bajarish) asosida harakat qilish va qarorlar qabul qilish qobiliyatidir” [8, B. 279].

Yuqoridagi ilmiy ta’riflar va konseptual yondashuvlardan kelib chiqib aytishimiz mumkinki, anticipatsiya bu - inson ongi, ruhiyati va organizmining bo‘lajak voqealar rivojini, o‘z harakatlari oqibatini hamda kelajakdagi ehtimoliy vaziyatlarni oldindan ko‘ra bilish, vaqtidan ilgari miyada modellashtirish va ularga har tomonlama (kognitiv, hissiy, jismoniy) tayyor turish qobiliyatidir.

Anticipatsiyaning futurologik ko‘nikmalar bilan aloqadorligi shunchalik uzviyki, zamonaviy psixologiyada anticipatsiya kelajakni loyihalash savodxonligining (futures literacy) eng asosiy poydevori va dvigateli deb tan olinadi.

Agar futurologik ko‘nikmalarni shaxsning muvaffaqiyatli kelajak qurish strategiyasi deb bilsak, anticipatsiya ushbu strategiyani harakatga keltiruvchi ichki psixologik mexanizmdir.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Intuitsiya va antisipatsiya jarayonlarini W. Wundt, D. Kahneman, G. Gigerenser, Yoaxim Hoffmann kabi olimlar neyrobiologik asoslarini, dual fikrlash tizimlari, iqtisodiy evristika va xulq-atvor nazorati tizimlari sifatida o‘rgangan bo‘lsalar.

MDH davlatlari B. Lomov, R. Regush, V. Mendelevich kabi olimlari umumiy faoliyat tizimi, pedagogik prognozlash, nevrozlar genezisida va klinik psixologiyada tutgan o‘rnini tadqiq qilganlar.

O‘zbekistonlik olimlardan E. G‘oziyev, M. Davletshin, V. Karimova esa tafakkurning rivojlanishi (ontogenez), kasbiy va texnik ijodkorlik qobiliyatlari hamda muloqot psixologiyasi tomonidan tadqiq qilganlar.

Yoaxim Hoffmann anticipatsiyaning xulq-atvorni boshqarish mexanizmlarini, ya’ni inson organizmi maqsadga erishish uchun qanday harakat qilishini o‘rgangan.

Regina Regush anticipatsiyani **pedagogik va kasbiy faoliyat** jihatidan o‘rganib, uni kelajakni prognoz qilish qobiliyati sifatida tasvirlagan hamda o‘qituvchilar va o‘quvchilarning prognostik salohiyatini o‘lchash metodikasini yaratgan.

Vladimir Mendelevich **a**nticipatsiyaning **klinik-psixiatrik** jihatini o‘rgangan. U neyrotik (asabiy) kasalliklarga chalingan insonlarda anticipatsiya layoqati („monotsentrik buzilish“) oqibatida kelajakni prognoz qila olmaslik va kutilmagan stresslarga dosh berolmaslik mexanizmlarini isbotlagan.

Natijalar va muhokama. Futurologik ko‘nikmalarning psixologik asoslarini o‘rganish insonning kelajakni anglash, ehtimoliy o‘zgarishlarni oldindan tasavvur qilish, muqobil rivojlanish ssenariylarini ishlab chiqish hamda noaniqlik sharoitida oqilona qarorlar qabul

ISSN 2181-4309

qilish qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Futurologik ko‘nikmalar shaxsning kelajak haqidagi tasavvurlari bilan bir qatorda uning kognitiv, emotsional va motivatsion xususiyatlari bilan ham uzviy bog‘liqdir. Mazkur ko‘nikmalarni psixologik jihatdan tahlil qilish ularning shakllanishida tanqidiy fikrlash, ijodkorlik, istiqbolni rejalashtirish va moslashuvchanlik kabi omillarning muhim o‘rin tutishini ko‘rsatadi.

Futurologik ko‘nikmalarning psixologik asoslarini tahlil qilish natijasida, avvalo, **kognitiv jarayonlar** ushbu ko‘nikmalarning yetakchi tarkibiy qismi ekanligi namoyon bo‘ladi. Xususan, tahliliy fikrlash, sabab-oqibat munosabatlarini aniqlash, mavjud axborotlarni taqqoslash va umumlashtirish, ehtimoliy vaziyatlarni modellashtirish qobiliyatlari kelajakdagi jarayonlar to‘g‘risida asoslangan xulosalar chiqarishga yordam beradi. Shu bilan birga, kelajakni tasavvur qilish mavjud tendensiyalarni oddiy davom ettirish bilangina cheklanmaydi, balki turli omillarning o‘zaro ta’sirini hisobga olish va bir nechta ehtimoliy rivojlanish yo‘nalishlarini ko‘rib chiqishni ham talab etadi.

Ikkinchidan, futurologik ko‘nikmalarning shakllanishida **kreativlik va kognitiv moslashuvchanlik** muhim psixologik omillar hisoblanadi. Ijodiy fikrlash shaxsga muammolarga noodatiy yondashish, yangi imkoniyatlarni aniqlash va muqobil yechimlarni ishlab chiqish imkonini beradi. Kognitiv moslashuvchanlik esa vaziyat o‘zgarganda avvalgi qarashlarni qayta ko‘rib chiqish, yangi ma’lumotlarni hisobga olish va zarur hollarda qarorlarni o‘zgartirishga yordam beradi. Ushbu xususiyatlar tezkor texnologik, ijtimoiy va iqtisodiy o‘zgarishlar sharoitida ayniqsa muhimdir.

Uchinchidan **emotsional barqarorlik va noaniqlikka nisbatan munosabat** futurologik ko‘nikmalarning rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Kelajak doimo muayyan darajadagi noaniqlikni o‘z ichiga oladi. Bunday vaziyatlarda xavotir, muvaffaqiyatsizlikdan qo‘rqish yoki o‘zgarishlarga qarshilik ko‘rsatish shaxsning istiqbolni rejalashtirish faoliyatini cheklashi mumkin. Aksincha, noaniqlikni tabiiy holat sifatida qabul qilish, ehtimoliy xavf va imkoniyatlarni xolis baholash hamda turli ssenariylarga tayyor turish kelajakni rejalashtirishning samaradorligini oshiradi. Bunda psixologik moslashuvchanlik va o‘zini boshqarish qobiliyatlari alohida o‘rin tutadi.

To‘rtinchidan, futurologik ko‘nikmalarning shakllanishida **motivatsion omillar, maqsad qo‘yish va istiqbolga yo‘nalganlik, strategic fikrlash** muhim rol o‘ynaydi. Kelajak uchun aniq maqsadlarni belgilash, ularga erishish yo‘llarini rejalashtirish va faoliyat natijalarini muntazam baholab borish shaxsning o‘z kelajagiga nisbatan mas’uliyatini kuchaytiradi. Shu bilan birga, uzoq muddatli maqsadlarni qisqa muddatli vazifalar bilan uyg‘unlashtirish, mavjud resurslarni hisobga olish va zarur hollarda rejalarga tuzatish kiritish futurologik ko‘nikmalarning amaliy jihatdan namoyon bo‘lishini ta’minlaydi.

Mazkur tahlillar futurologik ko‘nikmalarni alohida bir qobiliyat sifatida emas, balki o‘zaro bog‘liq psixologik jarayonlar va shaxsiy xususiyatlar majmuasi sifatida talqin qilish zarurligini ko‘rsatadi. Ularning rivojlanishi insonning intellektual salohiyati bilan bir qatorda emotsional boshqaruvi, ijtimoiy tajribasi, ta’lim muhiti va mustaqil fikrlash imkoniyatlariga ham bog‘liq.

Shu nuqtayi nazardan, ta’lim jarayonida futurologik ko‘nikmalarni rivojlantirish o‘quvchilarda yoki talabalarda faqat nazariy bilimlarni shakllantirish bilan cheklanmasligi kerak. Balki muammoli vaziyatlarni tahlil qilish, kelajak ssenariylarini ishlab chiqish, taxminlarni dalillar asosida tekshirish va muqobil qarorlarni baholashga yo‘naltirilgan topshiriqlardan foydalanish maqsadga muvofiqdir. Bunday yondashuv shaxsning mustaqil

fikrlashi, o‘zgaruvchan sharoitlarga moslashishi va kelajak bilan bog‘liq qarorlarni ongli ravishda qabul qilishiga yordam berishi mumkin.

Shuni ta’kidlash lozimki, yuqoridagi natijalar nazariy-tahliliy umumlashtirishga asoslangan. Agar tadqiqot doirasida empirik ma’lumotlar to‘plangan bo‘lsa, ushbu bo‘limni so‘rovnoma, test, kuzatish yoki eksperiment natijalari bilan boyitish, aniqlangan bog‘liqliklarni tegishli statistik ko‘rsatkichlar orqali asoslash lozim.

Xulosa va tavsiyalar

Xulosa. Futurologik ko‘nikmalarning asosiy psixologik tarkibiy qismlariga tanqidiy va ijodiy fikrlash, tahliliy yondashuv, metakognitiv nazorat, refleksiv tafakkur, emotsional barqarorlik, noaniqlikka nisbatan moslashuvchan munosabat, maqsad qo‘yish va strategik rejalashtirish kiradi. Ushbu tarkibiy qismlar bir-birini to‘ldiradi va kelajakni anglash jarayonining samaradorligiga ta’sir ko‘rsatadi.

Shuningdek, futurologik ko‘nikmalarni rivojlantirish insonning o‘zgaruvchan ijtimoiy va texnologik muhitga moslashish imkoniyatlarini kengaytirish, mustaqil fikrlashini rivojlantirish va uzoq muddatli maqsadlarini belgilashiga ko‘maklashishi mumkin. Bunda ta’lim muassasalari, oila va ijtimoiy muhit shaxsning kelajak haqidagi tasavvurlarini shakllantirishda muhim omillar hisoblanadi.

Umuman olganda, futurologik ko‘nikmalarni rivojlantirishga yo‘naltirilgan psixologik-pedagogik yondashuvlar shaxsning kelajakni passiv kutish pozitsiyasidan faol ravishda tahlil qilish, rejalashtirish va ehtimoliy o‘zgarishlarga tayyor turish pozitsiyasiga o‘tishiga yordam berishi mumkin. Shu sababli mazkur ko‘nikmalarni rivojlantirish zamonaviy ta’lim va shaxs kamolotining istiqbolli yo‘nalishlaridan biri sifatida qaralishi lozim.

Tavsiyalar

Futurologik ko‘nikmalarning psixologik asoslarini hisobga olgan holda, quyidagi amaliy tavsiyalarni ilgari surish mumkin:

1. **Tanqidiy va tahliliy fikrlashni rivojlantirish.** Ta’lim jarayonida muammoli vaziyatlar, sabab-oqibat tahlili, dalillarni solishtirish va axborotning ishonchliligini baholashga qaratilgan mashg‘ulotlardan muntazam foydalanish tavsiya etiladi.

2. **Kelajak ssenariylarini ishlab chiqish metodlarini joriy etish.** O‘quvchi va talabalarga muayyan hodisa yoki jarayonning ijobiy, salbiy va ehtimoliy rivojlanish variantlarini ishlab chiqish topshiriqlarini berish lozim. Bu ularning muqobil fikrlash va prognozlash qobiliyatlarini rivojlantiradi.

3. **Refleksiya va metakognitiv ko‘nikmalarni shakllantirish.** Shaxslarni o‘z taxminlari, qarorlari va fikrlash usullarini tahlil qilishga, o‘z xatolaridan xulosa chiqarishga hamda yangi ma’lumotlar asosida qarashlarini qayta ko‘rib chiqishga o‘rgatish maqsadga muvofiqdir.

4. **Noaniqlikka psixologik tayyorgarlikni kuchaytirish.** O‘zgaruvchan sharoitlarda qaror qabul qilish, stressni boshqarish, muammolarga moslashuvchan yondashish va ehtimoliy muvaffaqiyatsizliklarni konstruktiv baholashga qaratilgan psixologik mashg‘ulotlarni tashkil etish tavsiya qilinadi.

5. **Maqsad qo‘yish va strategik rejalashtirish ko‘nikmalarini rivojlantirish.** Shaxsiy va kasbiy maqsadlarni belgilash, ularga erishish bosqichlarini ishlab chiqish, mavjud resurslarni aniqlash va natijalarni baholab borish bo‘yicha amaliy topshiriqlardan foydalanish zarur.

6. **Fanlararo yondashuvni qo‘llash.** Psixologiya, pedagogika, axborot texnologiyalari, iqtisodiyot va ijtimoiy fanlar doirasidagi bilimlarni o‘zaro bog‘lash orqali kelajak bilan bog‘liq muammolarni kompleks tahlil qilish imkoniyatlarini kengaytirish lozim.

Yakuniy tavsiya sifatida, ta’lim muassasalarida futurologik ko‘nikmalarni rivojlantirishni alohida mashg‘ulotlar bilan cheklamasdan, ta’limning umumiy mazmuni va metodikasiga integratsiya qilish lozim. Bunday yondashuv shaxsning kelajakni tahlil qilish, ehtimoliy o‘zgarishlarga tayyor turish va o‘z hayotiy faoliyatini ongli ravishda rejalashtirish imkoniyatlarini kengaytirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. https://www.researchgate.net/publication/229024679_Robovie_an_interactive_humanoid_robot
2. https://www.merriam-webster.com/dictionary/intuition
3. O’zbekiston milliy ensiklopediyasi. 4-jild. Tahrir hay’ati A.Azizho’jayev, B.Alimov, M.Aminov va b. T.: “O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi” Davlat ilmiy nashriyoti, 2002. B 88
4. Kahneman D. Thinking, Fast and Slow. – New York : Farrar, Straus and Giroux, 2011. – 512 p.
5. Dane, E., & Pratt, M. G. *Exploring Intuition and its Role in Managerial Decision Making.* Academy of Management Review, 32(1), 2007. 33-54 p.
6. Gigerenser, G. Gut Feelings: The Intelligence of the Unconscious. Viking Books. 2007. – 288 p.
7. Wundt, W. Logik. Eine Untersuchung der Principien der Erkenntnis und der Methoden Wissenschaftlicher Forschung. Stuttgart: Enke.1880. - 616p.
8. Ломов, Б. Ф., Сурков, Е. Н. Антиципация в структуре деятельности. Москва: Наука.1980. - 279 с.

MUNDARIJA

Sobirova Jumagul Erkinjon qizi
MAKTABGACHA TA`LIM YO`NALISHI TALABALARIDA SHAKLLANTIRILGAN FASILITATORLIK QOBILIYATINI AMALIYOTGA TADBIQ ETISH BOSQICHLARI 258 264

Kosimova Gullola Mullajonovna
BO‘LAJAK BOSHLANG‘ICH SINF O‘QITUVCHISINING KASBIY KOMPETENTLIGINI SHAKLLANTIRISHDA DARSLIK BILAN ISHLASH KO‘NIKMASINING ROLI 265 267

Qurbonaliyeva Maftunabonu Murodjon qizi
MUSIQA TA’LIMI TIZIMIDA BO‘LAJAK O‘QITUVCHILARNI TAYYORLASHNING BUGUNGI HOLATI VA MUAMMOLARI 268 272

Ibodova Nasiba Komilovna
IBROHIM MO‘MINOV FAOLIYATIDA MILLIY O‘ZLIKNI ANGLASH VA OLIM SHAXSIDA MA’NAVIY JASORAT MASALASI 273 276

Nishonov Nodir Alimjanovich
FUTUROLOGIK KO’NIKMALARNING PSIXOLOGIK ASOSLARI 277 282

Дўмонов Б.М., Ашурова К.А.
КИМЁ ФАНИНИ ЛОЙИҲАЛАШТИРИШ ТАЪЛИМ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ АСОСИДА ЎҚИТИШ МЕТОДИКАСИ 283 287

Хужанов Э.Б, Мухтарова Х.Х.
ИЗ ОПЫТА РАЗРАБОТКИ ВЕБ-ОРИЕНТИРОВАННОЙ ИНТЕРАКТИВНОЙ ПЛАТФОРМЫ ДЛЯ ПРЕПОДАВАНИЯ РАЗДЕЛА «ЭЛЕКТРИЧЕСТВО И МАГНЕТИЗМ» В ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ШКОЛАХ 288 295

Astanova Zumradxon Toxirovna
“NURLI MASKAN” MAKTAB-INTERNATLARIDA KO‘ZI OJIZ BOLALARNING MUSIQIY SAVODXONLIGINI RIVOJLANTIRISH MASALALARI 296 299

Axunov U.R.
BO‘LAJAK MUTAXASSISLARNING KASBIY HARAKAT ANIQLIGINI SHAKLLANTIRISHDA KINESTETIK YONDASHUVNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI 300 302

Yusupov To‘lanboy Ibroximovich
GLOBALLASHUV SHAROITIDA YUQORI MALAKALI SPORTCHILARDA PSIXIK SALOMATLIKNI TA’MINLASHNING INNOVATSION MEXANIZMLARI 303 306

Аблазов Элёрбек Эркинжонович
АХБОРОТ ЖАМИЯТИДА МЕДИАМАДАНИЯТ ФЕНОМЕНИ ВА УНИНГ ЁШЛАР ДУНЁҚАРАШИ ТРАНСФОРМАЦИЯСИДАГИ ИЖТИМОИЙ-ФАЛСАФИЙ РОЛИ 307 313

